

PILAR
ADÓN

Despre fiare și păsări

Traducere din limba spaniolă de
Dorina Ivan

În Betania nu era telefon. Așa că nici vorbă de apeluri. Nici de mesaje. Nici de vorbe de binețe sau de eterna disponibilitate pentru orice idee legată de o expoziție, o prelegere, o dezbatere, o călătorie cu trenul sau cu avionul. Începuse să împletească un fular cu gândul la Zinaida și la ghemul ei de lână, în vreme ce se preumbla pe hol, se așeza într-un fotoliu și apoi se ridica la loc. Se sprijinea în pragul unei uși, cobora în beci ca să arunce un ochi și se întorcea la etaj, ascultând zgomotul unei drujbe electrice, în ciuda faptului că-i ziseseră că e interzis să tai copaci în zonă. Cobora pe cărarea dinspre lac, plănuiuindu-și următorii pași, năucită de cerul albastru, nebăgată în seamă de nimeni, acum, că situația se schimbase. Dar chiar și așa, tot trebuia să aibă grijă ce face, deși nu la fel de strict ca înainte. Insectele ascunse pe sub frunze. Obiectele de metal care scânteiau la marginile terenului, printre stâlpi și garduri. Această activitate era, credea ea, semn de echilibru mintal. O dovadă fermă a faptului că dacă hotărâse să rămână acolo, dacă încetase să mai caute o ieșire, un telefon sau o mașină cu benzină în rezervor, nu o făcuse sub imperiul unui moment depresiv sau delirant, ci pentru că alesese să fie puternică și să aștepte un nou semnal. Că existase un

trecut și cu siguranță avea să existe un viitor, dar mai ales că în momentul prezent nu voia decât să repete întâlnirea. Să nu dezamăgească pe nimeni.

La ce bun să petreacă ore întregi în fața unui tablou sau a unei tastaturi, când ea trebuia să se scufunde, să învețe cum să transforme apa în substanțe nutritive și cum să producă oxigen. O viață întreagă petrecută instruindu-se, luând lecții și muncind, ca să-și dea seama, la vârsta asta, că singurul lucru care contează pe lume e apa. Să trăiești în ea. Să produci oxigen.

Se prezentase la ceea ce fusese ultima ei expoziție publică pătrunsă de har, dar nimeni nu păruse să-și dea seama. Pigmentul ocru de piatră începuse să i se vădească pe piele, poate pentru că nu mai făcuse un duș de zile bune. Deși nici dușul n-ar fi ajutat cine știe cât. Să se spele pe dinți. Să se spele pe cap. Să-și îmblânzească părul. Să-și vopsească părul. Să-și schimbe hainele. Ceilalți ar fi spus că se plimbase pe acolo, printre ei și pe dinaintea lor, ca o fiară, ca o ființă sălbatică, primitivă. Cu un aspect din cale afară de neîngrijit, care arăta clar că nu-i e bine. Că încetase să-și mai controleze propriul comportament. Că avea nevoie de ajutor, dar că se tot încăpățâna să nu recunoască. Și asta deși încă nu băgase tablourile în portbagaj. Și asta deși încă nu-și pusese pe ea sacul de bumbac cu buzunare pe care-l purta acum, la fel de ușor de făcut pe cât era de desfăcut. Și asta deși încă nu-și lăsase telefonul mobil acasă și nici nu începuse să conducă cu 130 de kilometri la oră pe autostradă. Cu 90 pe drumurile lăturalnice. Să consume

semințe, rădăcini, insecte, frunze și boabe. Era mai ușor să dea dovadă de forță mintală după ce se odihnea și mânca așa cum se cuvine. Când creierul nu-i mai repeta încontinuu că sănătatea ei mintală depindea de fermitatea de care avea să dea dovadă când venea momentul să se despartă de niște portrete pe care le pictase ea însăși. Atunci îi era mai ușor să nu se teamă de pânze sau de poveștile pe care le așternuse pe acele pânze.

Frica de tablouri, de ceea ce reprezentau propriile tablouri, nu putea fi decât consecința unei istoveii care ducea la obsesie, la manie. Dar acum totul era diferit. Și avea să fie și mai diferit după ce se scufunda din nou sub acoperământul cenușiu al apei. Sub vălul acela care avea să-i cuprindă uniform trupul și să devină în cele din urmă verde. Cenușă și iarbă.

Acum era acolo, într-o casă aflată la capătul unui drum de pământ care parcurgea toată întinderea așa-numitului tronson Betania (deși erau și unii care și-l aminteau drept tronsonul Colonistului), și care continua să fie invadată de furnici, cu toate că sezonul era pe sfârșite. Dacă-i era bine acolo, trebuia să-și repete în sine ea că e bine și să nu se simtă vinovată. Și acum îi era bine acolo. Cu picioarele pe pământul ferm. După ce trăise toată viața în alertă, fără să lase garda jos. Fără să se încreadă. Știind că cel mai bun antidot era grija. Precauția. Atenția. O disciplină corectă și bine consolidată. Fiindcă niciodată nu avansa suficient. Niciodată. Și trebuia să fie pregătită. Să se trezească

în fiecare zi fără să se impacienteze și să lase orele să se scurgă fără să oscileze, să urce și să coboare, îndepărtând orice bănuială care i-ar fi cuprins imaginația.

Toate astea aveau să se schimbe. Se schimbau deja. La urma urmei, acela putea fi locul ei. Uneori, oamenii se mai întâmplă să-și găsească și locul, cel care îi e predestinat fiecăruia. Petecul de țărână, noroi și copaci în care să se elibereze. De la o fereastră la alta. Către bucătărie și șemineuri. Luând notițe cu creionul. Ieșind pe verandă ca să observe bucata de teren care o înconjură, trecerea timpului și umbrele lui. Repetându-și sunt milostivă. Sunt universală. Sunt absolută. Sunt milostivă. Sunt universală. Sunt absolută. O reiterare asociată cu un ritual. Cu sărbătorirea unei ceremonii în care același crez e reprodus iar și iar, de parcă ar fi un imn sau un poem. Fără să te oprești să-i analizezi sensul. Fără să meditezi la legăturile care ar putea exista între cuvinte. Fără vreun efort al memoriei.

Așa se purta una dintre femeile din Betania. Cea care se numea Coro.

Deși se mai numea și Mag. Și Mae. O consecință a ideii pe care o avuseseră părinții ei, de a-i pune mai multe nume și a i se adresa în diverse feluri uneia dintre fetițele care sosiseră în universul lor pentru a-l înveseli puțin și a-l umple cu un material diferit. Având pretenția să le răspundă de fiecare dată când o strigau, indiferent dacă îi spuneau Coro, Mag sau Mae. În funcție de zi. În funcție de cum se trezeau dimineața. De ce mâncau la micul-dejun și de ce aveau de sărbătorit. În funcție de dispoziția tatălui.

Dacă ieșea sau nu din biroul lui. Sau de felul în care cânta mama în seră. De nenumăratele stări de spirit ale diverșilor oameni din jurul ei. Fiecare cu punctul său de vedere și fiecare cu codurile lui.

Uneori Coro. Uneori Coro Mae. Uneori Coro Mag.

În după-amiaza și în seara aceea, ea și Tresa plănuiseră să facă dulceață, acum că aveau la dispoziție kilograme întregi de roșii. Acum că începeau să se reinstaureze în rutina casei. Se stabiliseră pe un pământ care putea fi generos și n-aveau de gând să irosească nimic.

Să mănânci: bine. Să te plimbi: bine.

Să te odihnești: bine. Să dormi: bine.

Să desenezi: bine. Să faci scufundări: bine.

Și să eviți cu orice preț conflictele. Dezechilibrul.

— Nu ți-e sete? o întreba Tresa.

Iedera. Masa rotundă de piatră. Ghivecele așezate în linie dreaptă.

Acum era și ea acolo, împărțind casa cu celelalte. Făcând gem de roșii și desenând fructe, frunze de copaci și siluete de insecte care să decoreze cele trei boluri pe care își propusese să le termine în zilele următoare. Dintr-un total de doisprezece. Toate diferite. Cu marginea superioară delimitată de o linie neagră și subțire care era mai ușor de trasat cu roata de olărit pe care i-o instalaseră într-un colț. Închisă în camera pe care o transformaseră în atelierul ei, cu pensule fine pentru picioarele unor nevertebrate cu corp rotund și aripi roșu-aprins stropite cu puncte negre.

Armonizând tonuri și contururi. Lăsându-se purtată de certitudinea că nu avea să-i admire nimeni munca. Niciun critic care să i-o analizeze sau să i-o judece. N-avea s-o cumpere nimeni și, în afară de ea sau de femeile din casă, nimeni nu urma să folosească vreunul dintre bolurile alea pe care ea desena libelule verzi și albastre, cu ochii aproape lipiți între ei, două perechi de aripi orizontale și transparente și abdomen prelung. Pentru a le umple cu ciocolată pe care o preparau tot ele.

— Ce schimbare, nu? se întreba ea.

Vorbindu-și singură cu voce tare.

— A ce miroși?

La care ar fi putut răspunde cu un gest de mirare.

— O fi de la fum.

— Ce fum?

— De la foc. Sunt șemineurile aprinse.

— Nu. E altceva. Miroși a ceva puternic. Aduce cu o iarbă.

— Două ierburi.

Și începea să râdă.

Un râs care putea să pară artificial. Prefăcut. Pentru că fizic era singură. Dar era un râs natural. La fel de vulcanic și de cordial pe cât se simțea ea în zilele acelea. Conștientă de faptul că nu era singură. Și că apa era principiul de bază. Că în ea sălășluia totul. Esența. Tot ce conta mai mult în viață. Iar acolo, în casa aceea, aveau parte de apă în cantități

mai mult decât suficiente pentru a întreține oamenii care rămăseseră în Betania. Acum făcea parte din pământul acela. Stătea pe el. Și când se oprea și închidea un ochi pentru a trasa cu degetul arătător conturul stâncii care, ca o figură plană, străpungea albastrul cerului la vârf, își spunea că trebuie să ducă bine la capăt ceea ce începuse. Avea această răspundere. Pentru că acum aparținea pământului și locuia pe el din zori și până la apusul soarelui, când devenea imposibil să mai vezi ceva. Deși chiar și atunci înainta printre crengile căzute, frunzele uscate, resturile de lemn din țăruiii gardului, bucățile de sârmă de prisos, încercând să nu se taie și să nu cadă.

La început ținuse socoteala orelor de când se afla în casă. Fără să se spele. Fără să ajute la bucătărie sau la curățatul podelelor. Îi era sortit să analizeze fiecare incident de parcă ar fi fost unicul. Fiecare zi de parcă ar fi fost singura. Fiecare sosire și fiecare plecare. Fiecare cuvânt. Fiecare atitudine în fața celor mai neînsemnate întâmplări. Dar tot ce știa atunci era că trebuie să deseneze. Asta se aștepta de la ea. Și totuși, în primele zile nici măcar nu desenase. O dura încheietura. De parcă ar fi început să se defecteze în locul ăla. Privea obiectele și obiectele o priveau pe ea. Privea o ceașcă. Privea o carafă. Un fruct. Iar carafa, ceașca și fructul îi întorceau privirea. Se întreba încotro lăsa să se scurgă fiecare minut. Fiecare secundă. Cu ce își irosea timpul. Ce se alesese de viața ei dinainte. „Trebuie să plec“, își repeta. Sau poate că doar o gândea, fiindcă

celelalte continuau să vorbească în vreme ce o spunea, fără să întoarcă privirea către ea, de parcă n-ar fi auzit-o.

Nu primise niciun mesaj premonitoriu. Nimic care s-o avertizeze ce-o păștea. Să picteze boluri? Să țeară, tocmai când îi tremurau mâinile?

— Trebuie să vă spălați, îi ziceau.

În drum spre bucătărie, de unde se întorceau cu un desert, un șervețel sau un tacâm curat care să-l înlocuiască pe cel care îi căzuse.

— Dacă nu vă spălați, o să înceapă să vă doară părul. Cum să răspundă la asta?

Coro nu zicea nimic, pentru că pe vremea aceea vorbea puțin. Se mulțumea să le observe și să asculte ce-și spuneau, încercând să înțeleagă ce se petrece. Se concentra asupra farfuriei. Se pierdea în conversațiile lor. Vegetația umedă, vegetația uscată. Vocea copilei care menționa că cineva din casă era în stare să presimtă furtunile și să prevestească orele însorite. Să astupe găurile prin care se furișau animalele, fără să lase nicio bortică. Privind-o pe ea, pe nou-venită, care nu reușea să priceapă ce vrea să spună cu asta. Dacă voia să-i transmită că se afla printre ființe excepționale sau că n-avea să găsească nicio scobitură prin care să poată fugi de-acolo. Deși poate o spunea doar de dragul de a spune ceva. Plantele sub care ascundeau capcanele și pietrele. Printre care se zbăteau mamiferele prinse în laț, așteptând să vină una dintre ele și s-o apuce de laba înțepenită. Să-i dea lovitura de grație cu o țepușă. Să lege prada la brâu cu o sfoară și s-o ducă în casă, unde

așteptau celelalte femei înfometate care aveau să-i înfulece inima și rinichii ciopârțiți, cu niște orez.

— Știți că Beethoven prefera de mii de ori să se afle în tovărășia unui copac, decât a unui om? o întreba copila.

— Nu e nevoie să răspundeți, zicea femeia pe nume Tresa.

Apoi îi ziceau fetei să nu se mai joace cu frunza de salată.

— De câte ori ți-am spus să nu te joci cu mâncarea? O mănânci sau o lași în farfurie, dar n-o mai mângâia atât!

Se rănise la încheietură, iar ele i-o pansaseră, dar era ceva trecător. În orice clipă, mâna avea să se înzdrăvenească de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic și să n-o mai doară. Casa o punea la încercare, așa i-au spus. La fel cum făcuse și cu celelalte înaintea ei. Cu toate. Mici impedimente, atâta tot.

— Gemenelor le-a căzut un cuib de viespi în cap.

— Eu mi-am zdrobit mâna când încercam să repar o masă.

În cazul ei, avea să fie amețelile.

Și febra.

Dar urma să treacă peste toate. Și după ce trecea, totul avea să se deruleze în mod normal. Casa o s-o accepte.

— Pe mine m-a pișcat o prepeliță, afirma copila.

Voia de fapt să spună urechelniță. Deși, după cum i-au explicat, nu o pișcase nimic. Nici una, nici alta.

— O să devină zoologă.

— Vede insecte care nu există. Și are grijă de șopârle.

Coro cobora privirea în pământ, în direcția câinilor, și își ducea o mână la frunte. Deconectată de la dimensiunea ei autentică, de la propria identitate. Atentă la poveștile pe care le spuneau ele. Ca cea despre crucea de lemn pe care o înfipseaseră cu ani în urmă în pământ, lângă lac, după ce se înecase una dintre femei, în vreme ce câinele ei o aștepta pe mal.

Când nu se întâlnea cu ele în camera de zi sau pe verandă, se întorcea în odaia pe care i-o repartizaseră și se apropia de fereastră, de unde, cu mare grijă, fără să miște nimic, fără să ridice jaluzeaua, doar ițindu-se printre lamelele de lemn verde, putea privi în jos. Să vadă ce fac și cum se comportă. Să le asculte conversațiile despre câini, despre pământul cernut și despre compost. Atentă la planurile lor. Conștientă de faptul că în clipa aceea se afla unde se afla și că, indiferent dacă-i plăcea sau nu, locul în care se afla îi definea comportamentul. Oare felul ei de a înțelege realitatea se deosebea în mod radical de al celorlalte femei?

Așa se simțea pe atunci. În așteptare. Incapabilă să se calmeze.

— În iunie ieșim după flori, ca să facem ulei de sunătoare.

— Le culegem în dimineața zilei de Sânziene. Anul ăsta ați ratat-o.

Pe marginea drumurilor. Pentru julturi, dureri de spate și arsuri.

— Noaptea nu ies viespile, zicea copila.

Iar ea descoperea că nu poate să găsească o explicație pentru izolarea aceea, în compania unor femei pe care nu le cunoștea și care i se impuseseră dându-i roată, spionând-o și lăsând capul în pământ când îi explicau:

— Aici zilele pot să fie foarte lungi.

Era noapte când și-a dat seama ce i se întâmplă. Și, deși avea să mai treacă o vreme până s-ajungă să înțeleagă că nu există nimic mai important pe lume decât apa și oxigenul generat, în clipa aceea a început să facă legătura între aerul pe care îl respira și substanța păstoasă care îi rămăsese încleiată pe brațe. Compusul acela care făcea ca orice efort să i se pară copleșitor și care îi impregna felul în care vedea lumea și se vedea pe ea însăși.

A trebuit să aprindă veioza și să se ridice din pat.

S-a uitat pe fereastră și a văzut un cuplu care mergea pe stradă, împingând două cărucioare de copii, cu un copil în fiecare cărucior, fără să-și vorbească sau să se privească. I s-a părut că erau prea înfolfoliți pentru perioada aceea din an. A simțit o durere ascuțită în gât și a ridicat privirea către clădirea de vizavi. Către ferestrele cu jaluzele trase. Ferestrele cu lumini aprinse. Și, peste tot în jur, tăcerea. Străzile se prelungeau și luminile semafoarelor își tot schimbau culorile, făcând ca totul să pară rupt dintr-un spectacol. Verdele și roșul semafoarelor, sclipirile din vitrine. Plimbarea nocturnă a celor doi părinți care nu își vorbeau.

Uitase ceva în atelier. Era sigură de asta, dar nu reușea să deslușească ce. Ce era...